

KouluSUMP

*koulujen kestävän liikkumisen
edistämisen työkalu*

Hankkeen tausta ja tavoitteet

Tampereen kaupunkiseudulla on tavoitteena lisätä kestäviä liikkumistapoja arjen liikkumisessa

Viime vuosikymmenten aikana koululaisten pyöräily ja kävely vähentynyt ja autolla kouluun saattaminen yleistynyt

Ylöjärvellä 2015 valmituneen kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelman yhtenä kehittämiskohteena on koululaisten pyöräilyn ja kävelyn edistäminen

KouluSUMP-projektin tavoitteena on luoda työkalu kestävän liikkumisen edistämiseen kouluissa

Työkalun avulla innostetaan lihasvoimaiseen liikkumiseen koulumatkoilla

Koulumatkojen turvallisuuden parantaminen on myös yksi työkalun keskeinen teema

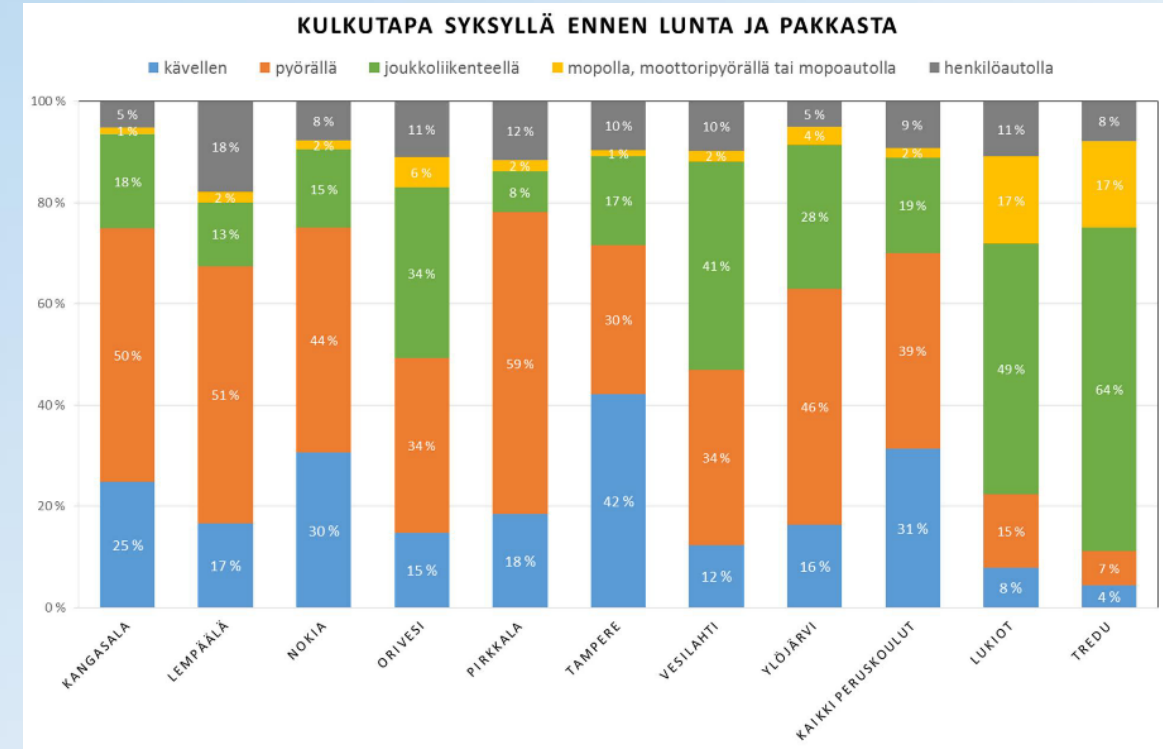
Koulumatkakysely 2015

Toteutettiin nettikyselynä Tampereen kaupunkiseudun peruskoululaisille ja toisen asteen opiskelijoille

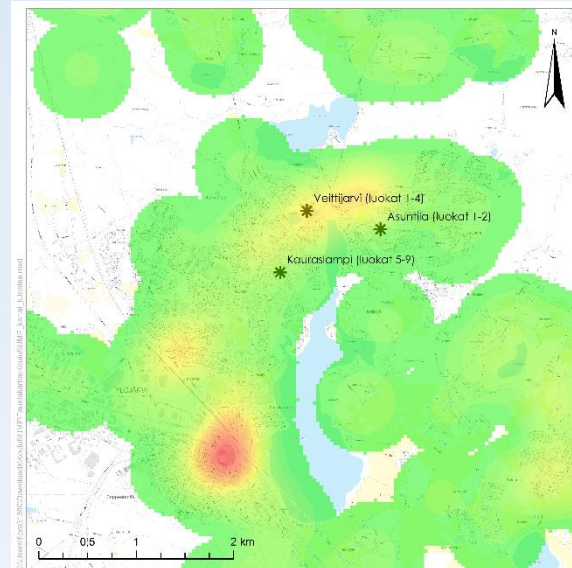
- Työssä selvitettiin koululaisten liikkumistapoja koulumatkoilla
- Lisäksi kartoitettiin oppilaiden ja vanhempien näkemyksiä koulumatkan turvallisuudesta
- Tarjoaa lähtötietoja mm. kehittämisohjelmille

Havaintoja Ylöjärven näkökulmasta

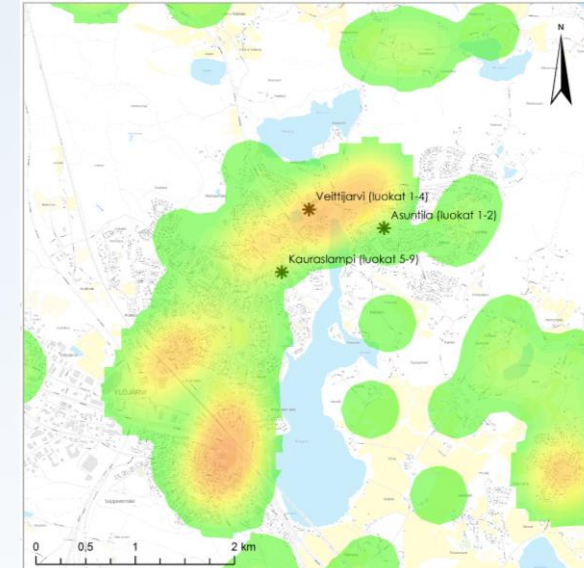
- Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuus on Ylöjärvellä (62 %) hieman matalampi kuin Tampereen seudulla keskimäärin (70 %)
- Joukkoliikennettä käyttää 28 % Ylöjärven koululaisista (vrt. 19 % seudulla keskimäärin)
- Koulumatkat ovat Ylöjärvellä hieman Tampereen seutua pidempiä
- Kävelen ja pyörällä kulkevat ylöjärveläiset kokivat olosuhteet hieman turvattommiksi kuin Tampereen seudulla keskimäärin

Kaikki ongelmallisiksi koetut paikat

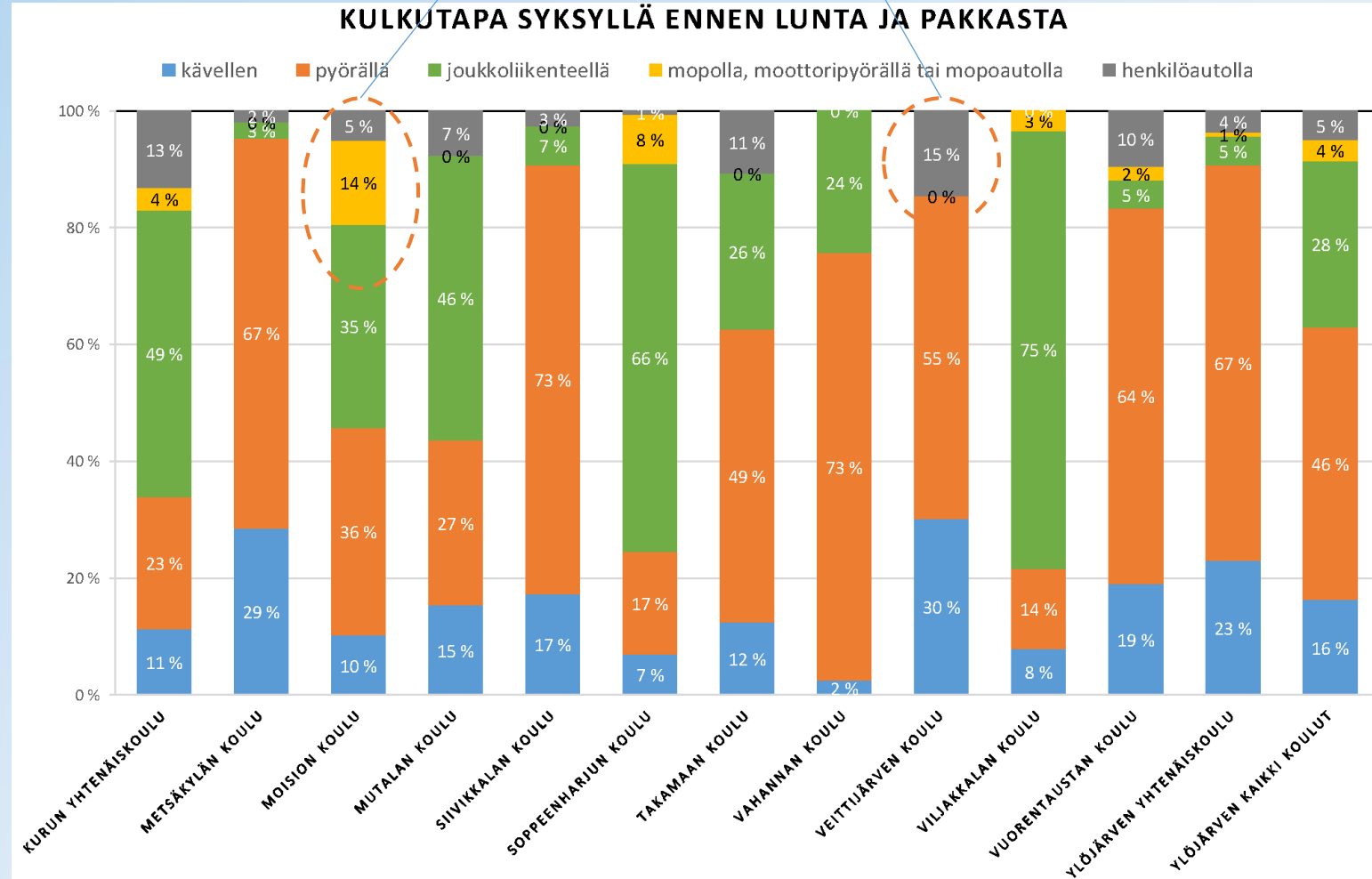

Vilkas liikenne ja autojen nopeudet

Koulumatkakakysely 2015

Kohdekouluissa on
kävelyn ja pyöräilyn potentiaalia

Hankkeen toteutus

Toteutetaan syksyllä 2017 Kauraslammen koulussa

Kauraslammen kouluun kuuluu kolme toimipistettä: Asuntila, Veittijärvi sekä Kauraslampi

Keskustelutilaisuudet (2 kpl) sekä työpajat (3 kpl) ovat hankkeen merkittävimmät työvaiheet

Konsultti koordinoi työtä ja muodostaa kehyksen, jonka pohjalta koulu pystyy muodostamaan liikkumissuunnitelman

Työssä laaditaan alustava versio toimenpidekirjastosta, johon kerätään koulujen liikkumissuunnitelmissa tehtyjä toimenpiteitä. Toimenpidekirjastoa on tarkoitus työn aikana päivittää työpajoissa saatujen ideoiden pohjalta.

KouluSUMP-prosessi

1. Halu kehittää

Työskentelytavat

- Aloituskeskustelu
- Motivaatio, tavoitteet, resurssit, työn jakaminen, sidosryhmätyö, aikataulu

Tuotokset

- Suunnitelma KouluSUMPin läpiviemiseksi
- Nykytilan ja ongelmien kuvaus

2. Tavoitteet ja visio

Työskentelytavat

- Työpaja sidosryhmille
- Nykytilan läpi käyminen ja yhteisten tavoitteiden muodostus
- Oppilastyöpajat
- Ongelmakohteet ja ratkaisuideat oppilaiden näkökulmasta

Tuotokset

- Kuvaus tulevaisuudesta (Visio)
- Tavoitteet (mikä muuttuu?)
- Ongelmien priorisointi

4. Toteutus

Työskentelytavat

- Työpaja sidosryhmille
- Suunnitelman laadinta
- Toimenpiteiden priorisointi, resursointi ja vastuutahot
- Aikataulu ja seuranta

Tuotokset

- Liikkumissuunnitelma ja sen julkaisu
- Seurantasuunnitelma

3. Toimenpiteet

Työskentelytavat

- Keskustelu toimenpiteistä
- Ehdotukset toimenpidekirjastosta
- Toimenpiteiden karsinta

Tuotokset

- Valikoima potentiaalisista ja vaikuttavista toimenpiteistä

5. Ylläpito ja seuranta

Toimenpiteet

- Seurantapalaverit
- Toimenpiteiden vaiheet (tekemättä/aloitettu/valmis)
- Suunnitelman päivitys

Tuotokset

- Päivitetty liikkumissuunnitelma

1. Halu kehittää

Aito halu kehittämiseen luo motivaatiota

1. Koulun sisäinen aloituskeskustelu

- Tehdään selkeä pohja keskustelulle, jotta koulut voivat viedä keskustelu itse läpi
- Keskustelun tavoitteet:
 - Motivaatio ja tavoite (Miksi kouluSUMP), Resurssit, Jatko (Miten edetään, kuka vetäjänä?)
- Laativisprosessin määrittäminen (aikataulu, vastuuhenkilöt, laajuus, sidosryhmätyö)
- Työn jakaminen: tehdäänkö omana työnä, mikä on konsultin ja kaupungin edustajien rooli

2. Kehittämistarpeiden tunnistaminen

- Liikkumisen ja liikkumisympäristön nykytila
- Tausta-aineisto: kyselyt, auditointi, haastattelut (vanhemmat, lapset...?)
- Haasteiden ja ongelmien tunnistaminen

TUOTOS

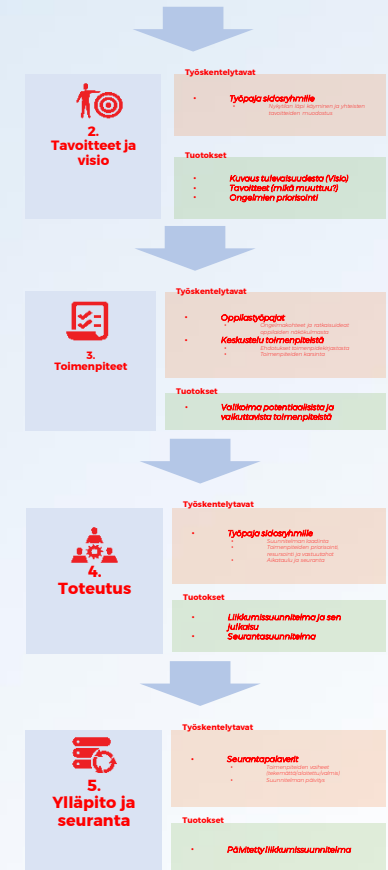
- Prosessisuunnitelma SUMPin läpiviemiseksi
- Liikkumisen ja liikkumisympäristön nykytilan kuvaus
- Tunnistettut ongelmat

Työskentelytavat

- Aloituskeskustelu
 - Motivaatio, tavoitteet, resurssit, työn jakaminen, sidosryhmätyö, aikataulu

Tuotokset

- Suunnitelma KouluSUMPin läpiviemiseksi
- Nykytilan ja ongelmien kuvaus

2. Tavoitteet ja visio

Selkeä visio auttaa löytämään oikean suunnan

3. Työpaja sidosryhmille

- Yhteisten tavoitteiden määrittäminen
 - Mihin pyritään: Ideaalitilanne liikkumisen ja liikenneympäristön kannalta
- Nykytilan läpikäynti
- Osalliset: vanhemmat (vanhempainyhdistys), opettajat&rehtori, koulutoimi (kaupungin edustaja), liikennesuunnittelija kaupungilta, liikuntatoimi
- Tehdään konkreettinen työpajan runko: millaisiin kysymyksiin halutaan vastaukset, mitä tulee olla sovittuna työpajan jälkeen. Jätetään tilaa fasilitoinnin suunnittelulle, ei kirjata tarkasti, miten työpaja vedetään läpi.

4. Oppilastyöpajat

- Pohdintaa, kuinka monta oppilastyöpajaa järjestetään?
- Sisältö riippuu oppilaiden iästä
- Työpajat vetää pääosin opettaja, mutta konsultti on mukana tarkkailemassa, miten työpajat onnistuvat ja auttaa tarvittaessa.

TUOTOS

- Haasteiden priorisointi edellisen Stepin pohjalta
- Tavoitteiden määrittäminen: mikä liikkumisessa muuttuu tulevaisuudessa
- Kuvaus tulevaisuudesta (visio)

3. Toimenpiteet

Tavoitteet ja haasteet auttavat löytämään parhaat toimenpiteet

5. Keskustelu toimenpiteistä

- Toimenpidekirjastosta valitaan tunnistetuille ongelmille tehokkaimmat toimenpiteet. Tässä vaiheessa listataan kaikki mahdollista toimenpiteet, ja toimeenpanovaiheessa katsotaan mihin toimenpiteisiin tartutaan heti, ja mitkä voidaan toteuttaa pidemmällä aikavälillä.
- Prosessin aikana tulee jatkuvasti esille ideoita mahdollisista toimenpiteistä. Riippumatta siitä, kuka prosessia vetää, tulee esille tulevat ideat kirjataan ylös "ideakirjastoon", jotta ne jäävät muistiin.
- Toimenpiteiden valinta listalta: Tavoite – Keino – Tehokkuus
- Karsinta joko koulun omana työnä tai konsultin avulla.

TUOTOS

- Valikoima potentiaalisista/vaikuttavista toimenpiteistä

3. Toimenpiteet

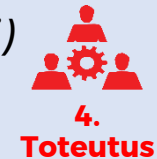

4. Toteutus

Hyvin suunniteltu työ edistää myös sen toteutumista

6. Suunnitelman teko

- **Työpajassa: Toimenpiteiden priorisointi, resursointi, vastuutaho, aikataulu, seurantasuunnitelma**
 - Toimenpiteet on suurimmaksi osaksi valittu jo edellisessä vaiheessa ja tässä keskustellaan enemmän siitä, mitkä toimenpiteet toteutetaan heti ja mitkä vasta muutamien vuosien päästä
 - Voidaan toteuttaa esimerkiksi niin, että seinällä on aikajana, johon osallistujat voivat laittaa toimenpiteitä. Jokaisella toimenpiteellä on erikseen kohdat vastuutaholle ja muille kommenteille. Jokaisessa toimenpiteessä näkyy sen kustannusarvio (€-€€€) ja vaikuttavuus. Näin voidaan katsoa, tuleeko ensimmäiselle vuodelle paljon kalliita toimenpiteitä vai pitääkö niitä jakaa useammalle vuodelle.
- **Mukana: kunta, koulu, vanhempainyhdistys (pj+sihteeri)**
- **Seurantasuunnitelma**
 - Toimenpiteiden toteutuksen seuranta: ei-aloitettu, aloitettu, tehty
 - Vaikutusten seuranta
 - Tärkeä osa työtä, johon pitää panostaa
 - Aikajanalalle voitaisiin laittaa myös seuranta-toimenpiteet sekä muut toimenpiteet

4. Toteutus

Työskentelytavat

- **Työpaja sidosryhmille**
 - Suunnitelman laadinta
 - Toimenpiteiden priorisointi, resursointi ja vastuutahot
 - Aikataulu ja seuranta

Tuotokset

- Liikkumissuunnitelma ja sen julkaisu
- Seurantasuunnitelma

7. Suunnitelman julkaiseminen

8. Toteutus ja seuranta

5. Ylläpito ja seuranta

Vaikutusten seuranta

9. Seurantapalaverit

- Tarkastelleen toimeenpano-%
- Arvioidaan vaikutuksia
- Lessons learned
- Suunnitelman hienosäätö (vastuutahojen vaihtuminen, aikataulun päivittäminen jne.)
- Toteutuksen ja vaikuttavuuden arviointi ja hallinta
- Toteutus: 1/vuosi, 2/vuosi?

10. Päivittäminen

- Prosessi alusta

